

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Національного
університету «Полтавська
політехніка імені Юрія
Кондратюка»
№ 108 від 22.06.2022

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ПОЛТАВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА» ПРАВА НА
ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

СХВАЛЕНО
Вченою радою Національного
університету «Полтавська
політехніка імені Юрія
Кондратюка»
Протокол № 13 від 07.06.2022

ПОЛТАВА, 2022

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення забезпечує реалізацію права на вибір навчальних дисциплін, передбаченого Законом України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини першої статті 62), для здобувачів вищої освіти Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (далі – Університет).

1.2. Положення забезпечує умови для визначення наступних процедур:

– формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вільного вибору;

– здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін зі сформованого переліку;

– організація подальшого вивчення обраних дисциплін;

– визначення результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.3. Вибіркова складова індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти формується з майнорів – сукупності дисциплін непрофільної для здобувача освіти підготовки, та мейджорів – професійного блоку, дисципліни якого формують професійні компетентності здобувача.

1.4. Вибір майнорів здійснюється з каталогів вибіркових дисциплін. Перелік навчальних дисциплін, що включаються до каталогу вибіркових дисциплін університету та каталогів вибіркових дисциплін факультетів / навчально-наукових інститутів затверджується наказом по університету і оприлюднюється на офіційному сайті університету.

Перелік дисциплін, що входять до каталогів вибіркових дисциплін підлягає щорічному перегляду.

Перелік вибіркових навчальних дисциплін, що входять до складу мейджорів кожної освітньої програми формується на весь нормативний термін навчання.

1.5. Внесення змін до переліку вибіркових навчальних дисциплін з урахуванням пропозицій гарантів освітніх програм, студентського самоврядування, ради молодих вчених, стейкхолдерів і роботодавців відбувається під час складання робочих навчальних планів на наступний навчальний рік.

1.6. Вибір здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, що складає не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, створює умови для досягнення ним наступних цілей:

– поглибити професійні знання в межах обраної освітньої (освітньо-професійної) програми та здобути додаткові спеціальні професійні компетентності, у тому числі із здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачено освітньою програмою);

– поглибити свої знання та здобути додаткові загальні і загально-професійні компетентності в межах спеціальності або споріднених спеціальностей і галузі знань;

– ознайомитись із сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширити або поглибити результати навчання за загальними компетентностями.

1.7. Обсяг навчальної дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти становить не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин).

1.8. Форма контролю навчальної дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану.

1.9. Вивчення здобувачами вищої освіти вибірових навчальних дисциплін здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

1.10. Вибіркові (вільного вибору) навчальні дисципліни навчального плану підготовки фахівців можуть носити індивідуальний характер і розвивати окрему поглиблену компетентність або бути об'єднані під певною спеціалізацією, напрямом для формування відповідної комплексної компетентності.

2. Методичне забезпечення організації вибору здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін та регуляторні заходи

2.1. Факультети (навчально-наукові інститути) та кафедри несуть відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення навчальних дисциплін, які пропонуються здобувачам вищої освіти для реалізації ними права вільного вибору. На вибір здобувачам вищої освіти пропонуються навчальні дисципліни, програми і робочі програми яких були розроблені відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», затверджені у складі освітніх програм та навчальних планів, що реалізуються в Університеті (або на факультетах (в навчально-наукових інститутах)) та мають необхідні елементи навчально-методичного комплексу дисципліни.

Навчальні дисципліни вільного вибору можуть обиратися здобувачами вищої освіти як окремо, так і блоками, що формуються за ознакою можливості присудження відповідної кваліфікації або спорідненості отримуваних компетенцій.

2.2. Відповідно до сформульованих у п.1.5 цілей здобувачам вищої освіти пропонується реалізовувати свій вибір шляхом:

2.2.1. Вибору навчальних дисциплін з каталогу вибірових дисциплін університету.

2.2.2. Вибору навчальних дисциплін з каталогу вибірових дисциплін відповідного факультету / навчально-наукового інституту.

2.2.3. Вибору спеціалізованого (профільованого) блоку навчальних дисциплін, мейджора, який включає переважно фахові дисципліни, що визначають спеціалізовану підготовку здобувача вищої освіти в межах освітньої програми, і спрямований на поліпшення здатності здобувача вищої освіти до працевлаштування за обраним фахом.

2.2.4. Вибору навчальних дисциплін з переліку дисциплін іншого закладу вищої освіти при реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність.

2.3. Здобувачеві вищої освіти можуть бути запропоновані альтернативні варіанти вибору у випадках:

2.3.1. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну чи блок навчальних дисциплін, перевищує встановлену максимальну чисельність здобувачів для відповідної дисципліни. У цьому випадку перевага в першу чергу надається здобувачам вищої освіти, які навчаються на тій самій спеціальності, на тому ж факультеті (в навчально-науковому інституті), а в наступну чергу – тим здобувачам вищої освіти, які зафіксували свій вибір раніше;

2.3.2. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали відповідну навчальну дисципліну чи блок навчальних дисциплін, є меншою за встановлені в Університеті мінімуми.

2.4. Формування груп вивчення вибіркового дисциплін здійснюється з урахуванням указання здобувачами вищої освіти альтернативних варіантів вибору за принципом пріоритетності.

2.5. Обрані здобувачем вищої освіти навчальні дисципліни (блоки, пакети дисциплін) затверджуються деканом факультету (директором навчально-наукового інституту), на якому навчається здобувач вищої освіти, як невід'ємна складова індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Невиконання будь-якої з позицій індивідуального навчального плану є академічною заборгованістю. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору після його затвердження можлива лише за письмовим дозволом декана факультету (директора навчально-наукового інституту); при цьому зміна обраних навчальних дисциплін (блоків, пакетів дисциплін) після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається.

2.6. Для формування навчальних груп на наступний навчальний рік щодо вивчення вибіркового навчальних дисциплін, здобувачі вищої освіти, які будуть навчатись на 2-му, 3-му, 4-му курсах першого та третього рівнів вищої освіти та на 1-му і 2-му курсах другого рівня вищої освіти, повинні завчасно, до 1-го червня, зареєструватись (подати письмову заяву) у деканаті факультету, дирекції інституту (додаткова реєстрація для здобувачів вищої освіти, які зараховані на навчання на базі ОКР «молодший спеціаліст» (СВО «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр»), зарахованих в аспірантуру та магістратуру (після закінчення інших ЗВО) у процесі фахових випробувань до початку навчального року).

2.7. У випадку, якщо здобувач вищої освіти у встановлені терміни не скористався своїм правом вибору навчальних дисциплін без поважних причин, відповідні позиції його індивідуального навчального плану визначаються за пропозиціями випускової кафедри, на якій він навчається, відповідним факультетом (навчально-науковим інститутом) і затверджуються розпорядженням декана (директора навчально-наукового інституту).

2.8. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір навчальних дисциплін, повинен відповідати вказаному в освітній (освітньо-професійній) програмі, за якою навчається здобувач вищої освіти.

3. Порядок вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

3.1. Терміни проведення процедур вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного (для планування та організації освітнього процесу, його методичного і кадрового забезпечення) формування контингенту здобувачів вищої освіти у групах і потоках. Відповідний графік затверджується наказом по Університету.

3.2. Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін включає шість етапів.

3.2.1. Перший етап – ознайомлення здобувачів вищої освіти із порядком, термінами й особливостями реєстрації та формування груп для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору в Університеті. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання заходи першого етапу організуються упродовж перших двох тижнів навчання у відповідному весняному семестрі; для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання – не пізніше настановної сесії.

3.2.2. Другий етап – ознайомлення здобувачів вищої освіти із переліками навчальних дисциплін і блоків (пакетів) вибору, які пропонуються як за програмою, за котрою вони навчаються, так і за іншими програмами. Ознайомлення відбувається з використанням інформаційного пакета на сайті Університету та сайтах факультетів (інститутів), шляхом організації зустрічей з представниками кафедр (проектних груп). Ознайомлення здобувачів вищої освіти із переліками навчальних дисциплін і блоків (пакетів) вибору організуються упродовж трьох тижнів.

3.2.3. Третій етап – запис здобувачів вищої освіти на вивчення навчальних дисциплін (пакетів, блоків тощо). Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання вибір здійснюється одночасно в межах Університету за затвердженим графіком. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання – за графіками, затвердженими факультетами, навчально-науковими інститутами в діапазоні термінів, установлених загальноуніверситетським графіком. Тривалість етапу не може перевищувати два тижні. За результатами вивчення Переліку вибіркового навчальних дисциплін здобувачі вищої освіти у термін до 1 квітня здійснюють вибір навчальних дисциплін в особистому електронному кабінеті здобувача.

Перелік обраних здобувачами навчальних дисциплін визначається відповідним розпорядженням декана факультету (директора навчально-наукового інституту).

3.2.4. Четвертий етап – опрацювання результатів вибору здобувачів вищої освіти факультетами (навчально-науковими інститутами), перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і попереднє формування груп на вивчення вибіркового навчальних дисциплін. Тривалість етапу не перевищує 10 робочих днів.

3.2.5. П'ятий етап – повторний запис здобувачів вищої освіти на вивчення навчальних дисциплін (пакетів, блоків тощо). Здійснюється за правилами, наведеними в підпункті 3.2.3, для здобувачів вищої освіти денної форми – одночасно в межах Університету. Тривалість етапу – не більше ніж календарний тиждень.

Здобувач вищої освіти, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) не здійснив вибір навчальних дисциплін, має право обрати дисципліни протягом першого робочого тижня після того, як він прибув на навчання. Здобувач вищої освіти в односторонньому порядку не може відмовитись від вільного вибору навчальних дисциплін.

3.2.6. Шостий етап – остаточне опрацювання заяв здобувачів вищої освіти факультетами (інститутами), прийняття рішень щодо здобувачів вищої освіти, які не скористалися правом вільного вибору (пункт 2.7), перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і формування груп за спеціалізацією (профілем), а також груп для вивчення вибіркового навчальних дисциплін. Здійснюється відповідальними працівниками факультету (навчально-наукового інституту), а списки груп спеціалізацій (профілів) і мобільних груп подаються на затвердження декану (директору навчально-наукового інституту).

Декани факультетів (директори навчально-наукових інститутів) спільно із завідувачами випускових кафедр формують потоки чи академічні групи для вивчення вибіркового навчальних дисциплін (спеціалізацій) здобувачами певної спеціальності і передають пропозиції в установлені терміни до навчального відділу для складання розкладу.

Обрані навчальні дисципліни вносяться до робочих навчальних планів спеціальностей і визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного викладача, яке розраховується до початку навчального року для навчальних планів і освітніх програм для здобувачів ступеня «бакалавра» та з 10-го робочого дня після початку першого семестру– для освітнього ступеня «магістр» та освітньо-наукового ступеня «доктор філософії». Тривалість етапу – не більш ніж календарний тиждень.

3.3. Після остаточного формування і погодження академічних груп з вивчення вибіркового навчальних дисциплін інформація про них вноситься до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

4. Прикінцеві положення

4.1. Заяви здобувачів вищої освіти щодо їх вільного вибору, розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання здобувача вищої освіти за відповідним рівнем.

4.2. Декан факультету (директор навчально-наукового інституту) за письмовою заявою здобувача вищої освіти і згодою керівника проєктної групи (гаранта освітньої програми) може дозволити здобувачам вищої освіти – учасникам програм академічної мобільності зараховувати вибірково навчальні дисципліни, які прослухані в іншому університеті-партнері, але не передбачені навчальним планом відповідної спеціальності в Університеті.

4.3. У випадку поновлення, переведення здобувача вищої освіти, допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на базі попередньо здобутого ступеня вищої освіти «молодший бакалавр», освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», за письмовою заявою здобувача вищої освіти і згодою гаранта освітньої програми можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених навчальних дисциплін із циклу вільного вибору.

4.4. Внесення змін до порядку реалізації вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін здійснюється лише за згодою органів студентського самоврядування та ради молодих вчених Університету.